

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

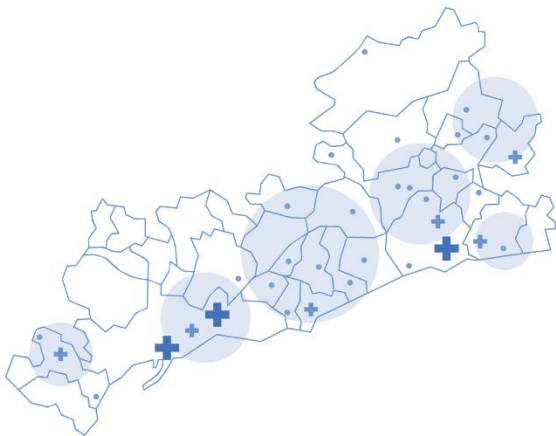

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

3a Sessió 2022

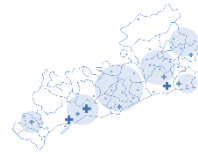
4 octubre 2022

Hospital de Santa Tecla, Tarragona

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

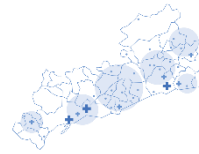

Ordre del dia: La Salut Mental

1. Recepció i benvinguda als panelistes
2. Activitat introductòria
3. Ponències
 1. Recorregut històric per la conceptualització i tractament de la Salut Mental
 2. Desplegament del Pla d'Enfortiment de l'Atenció Primària en matèria de Salut Mental
 3. El tabú del suïcidi.
4. Debat
5. Cloenda

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Assistents

Per part de la XARXA:

Joan Aregio
Joan Adserà

Ponents invitats de la Xarxa:

Francesc Pujol
Maria Montserrat
Josefina Ribó

Per part de Ceres, facilitadors:

Mercè Chiapella
Nil Pesquera

Membres del Panel:

Gemma Fusté
Carla Pomerol
Xavier de Manuel
Robert Hernández
Amaia Falcón
Ángel Juárez
Teresa Torres
Cèlia Poblet
Antoni Pinilla
Salvador Rodríguez

S'excusen:

Berta Castells
Ricard Vinyals
Eduard Rius
Silvia Ferreres
"Paquito" Ferreres

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

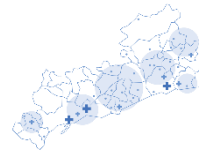

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Benvinguda i contextualització

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Benvinguda - Introducció

Es destaca la possibilitat de poder fer la sessió a les instal·lacions de **Hospital de Santa Tecla**, fet que demostra un cert aire de normalitat, després dels pitjors moments de la pandèmia del Covid-19 i, més recentment, de les inundacions ocorregudes a Tarragona fa un parell de setmanes.

També, es fa referència al fet que, podria ser interessant aprofitar, en una de les properes sessions del panel, per mostrar les restes arqueològiques del complex de l'antic hospital medieval, que daten del segle XII i adonar-se de la diferència de cota (avui en dia, estem més elevats). Queda recollit per tothom com a molt interessant.

En relació a la temàtica de la sessió, es ressalta la importància de conèixer l'opinió dels panelistes sobre aquest tema, la salut mental, que ha cobrat gran rellevància arrel de la pandèmia de la covid-19 i sobre el que, qui més qui menys, té un judici format i experiències més o menys properes.

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Activitat introductòria

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

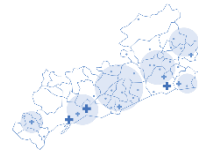
Ponències

1. **Recorregut històric per la conceptualització i tractament de la Salut Mental.**

A càrrec de Francesc Pujol, Gerent Assistencial

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Salut Mental. Principals dates i dades claus.

L'any 1985 s'aprova la Llei General de Sanitat que permet posar els pilars del Sistema Nacional de Salut, que garanteix al conjunt de la ciutadania la protecció de la salut i a l'atenció sanitària.

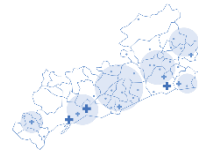
Aquesta atenció sanitària, que s'ha d'entendre com una evolució i diferenciació de les prestacions socials de la Seguretat Social (laboral, atur, maternitat, etc.) incorpora tres branques: l'atenció primària, l'atenció hospitalària i l'atenció a la salut mental.

L'atenció primària i l'atenció hospitalària, a Catalunya, no incorporen dintre el camp de l'atenció, a la salut mental. És una especialitat com qualsevol altra, i com a tal, és possible que en els propers anys acabi integrant-se a l'atenció especialitzada i deixi de ser independent.

Al territori, l'únic proveïdor del servei de salut mental és l'Institut Pere Mata de Reus, tot i que actualment, ja es realitzen alguns internaments en hospitals generals.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Salut Mental. Principals dates i dades claus (continuació).

Fa un temps, es van donar diners a tots els proveïdors de **salut mental** a Catalunya per tal que contractessin personal amb el compromís **d'apropar-se a l'atenció primària**.

Així doncs, arran del **Pla d'Enfortiment de l'Atenció Primària**, professionals d'aquesta institució (Pere Mata) es traslladen de manera presencial als diferents CAPs, entre ells, els gestionats per la Xarxa, amb l'objectiu principal de no derivar a altres centres els pacients que siguin diagnosticats amb una patologia lleu.

I la darrera prioritització política en tema de salut mental, dintre també del pla d'enfortiment de l'atenció primària, ha estat la injecció de diners per tal que es puguin contractar psicòlegs per desenvolupar la política de benestar emocional i salut comunitària.

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

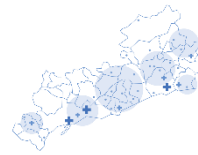
Ponències

2. **Desplegament del Pla d'Enfortiment de l'Atenció Primària en matèria de Salut Mental.**

A càrrec de Maria Montserrat, Coordinadora de Benestar Emocional i Salut Comunitària

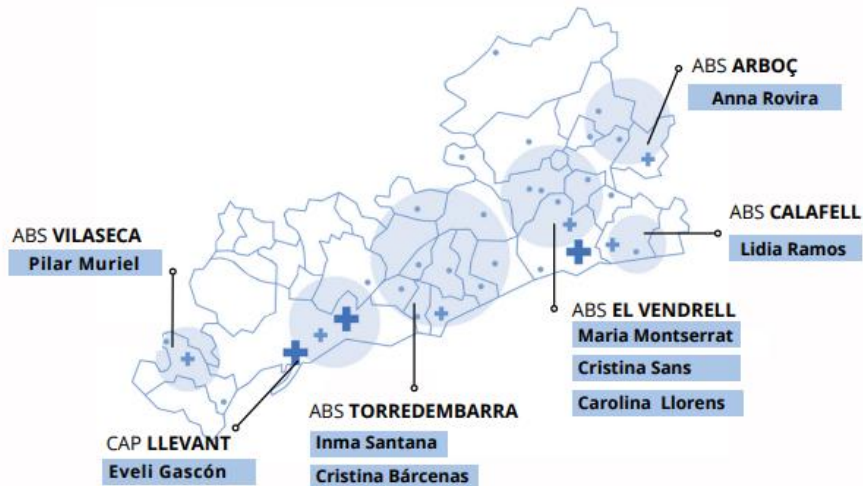

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

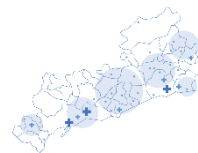
Referents de Benestar Emocional i Salut Comunitària

Equip RBEC **Xarxa Santa Tecla** - 9 psicòlogues

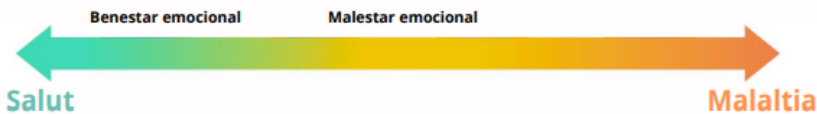

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Promoció i Prevenció Salut Mental

Des d'una perspectiva de **SALUTOGÈNESI** que permet centrar-se en els factors que proporcionen salut i benestar i no en la patologia.

Com?

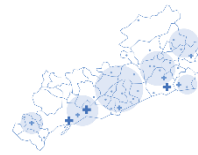
Esdevenint un **PONT** entre la comunitat i el centre d'atenció primària.

“Conèixer els tècnics, els recursos i fer xarxa”.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

En quines accions es tradueix?

En un **SUPORT PSICOLÒGIC GRUPAL** atenent el **MALESTAR**, mai la patologia.

- En adults (+18 anys): a centres cívics, biblioteques, casals, etc.
- En adolescents (12-18 anys): als instituts. (Programa SALUT I ESCOLA)

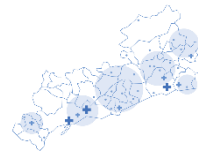
Els grups de suport permeten...

- **Detectar** possibles patologies.
- Facilitar **suport** i vinculació social.
- Dotar d'**eines de gestió** emocional.
- **Empoderar** el pacient sobre la seva salut.
- Realitzar **prescripció social** i derivació.

“Prevenció, detecció i actuació”.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Quines temàtiques s'aborden en els grups de suport psicològic?

TEMÀTIQUES

procés de dol, cuidadors, soledat no
desitjada, empoderament, gestió emocional,
dolor crònic, familiars de persones amb
malaltia mental

ADULTS

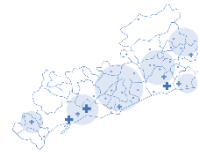
autoestima, habilitats socials, gestió
emocional, conductes addictives

ADOLESCENTS

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Altres grups de suport psicològic grupal

- Atenció a les necessitats de la **gent gran** i suport a l'equip de les **residències** (EAR).
- Atenció a les necessitats dels **equips d'atenció primària** (EAP). Els destinataris d'aquest suport són tot l'equip de professionals dels CAP.

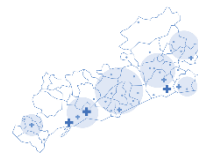

TEMÀTIQUES

Gestió de les emocions, treball en equip, gestió del temps, adaptació al canvi

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Per a què serveix detectar les necessitats de la comunitat i conèixer els actius del municipi?

LA PRESCRIPCIÓ SOCIAL

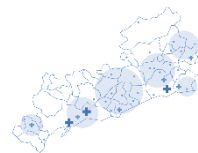
- Permet identificar les **activitats beneficioses** per millorar el benestar emocional dels pacients.
- Facilita oferir **alternatives a la medicalització** dels malestars de la vida quotidiana.

És el **motor de canvi** de l'atenció primària!

Exemples:

- ✓ Marxa nòrdica a Calafell
- ✓ Taller de memòria al Vendrell
- ✓ Taller de costura a Tarragona

Què és el psicòleg de benestar emocional i salut comunitària?

Professionals alliberats de consulta i centrats en l'enfoc salutogènic

Pont entre la comunitat i el centre d'atenció primària

Detectar **necessitats** reals de la comunitat i **conèixer** els **actius** del municipi

Oferir **suport** psicològic **grupal** atenent al malestar

Reduir la hiperfrequentació dels pacients amb malestar emocional

Prevençió salut mental

Compartir actius en salut i potenciar **prescripció social**

Millorar el benestar emocional en la població (promoció)

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

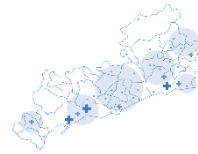
Ponències

3. El tabú del suïcidi.

A càrrec de **Josefina Ribó**, Directora del Sistema d'Atenció Primària

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

EL SUÏCIDI.

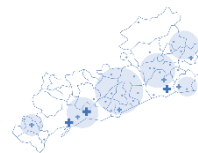
Algunes dades per prendre consciència del fenomen. -

- Cada any se suïciden al món unes **700.000 persones**.
Un suïcidi cada 40 segons!!!
- Per cada suïcidi consumat, hi ha **moltes temptatives**.
- Un **intent de suïcidi** no consumat és el **factor individual de risc** més important.
- La OMS estima que 9 de cada 10 persones que es treuen la vida estaven patint una malaltia mental (especialment, depressió).

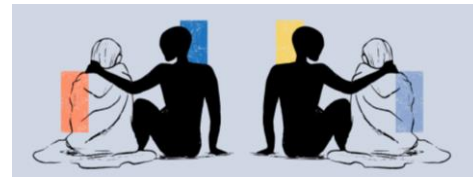
XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

EL SUÏCIDI.

Algunes dades per prendre consciència del fenomen. – (continuació)

- És la 4a. causa de mort entre els joves de 15 a 19 anys.
- El 77% dels suïcidis es produeixen en **països amb ingressos baixos** o mitjos.

És una mort invisible.

La prevenció del suïcidi passa per trencar el silenci i el tabú.

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

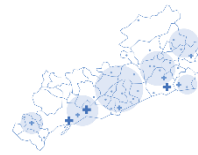

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

Debat

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

Recull de les preguntes o reflexions realitzades al llarg de la sessió

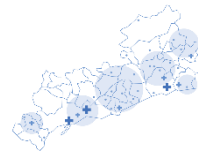
- *Quan es parla de pla d'enfortiment de la primària (fins 2025), això vol dir que té un pressupost i que quan s'acabi no es consolidarà?*

Té assignada una quantitat econòmica que ha permès contractar psicòlegs seguint criteris poblacionals. Ara bé, si la preocupació és que pugui canviar en base a nous consellers/es, en principi, entenem que el tema de la salut mental és prioritari i s'ha de seguir estenent. Ara mateix a la Primària s'hi estan abocant molts recursos econòmics amb l'objectiu que la ciutadania pugui ser atesa en aquest tipus de centres. S'han incorporat psicòlegs però, en poc temps, s'hi incorporaran també nutricionistes i fisioterapeutes.

En matèria de salut mental, hem de tenir en compte que actualment, encara hi ha uns proveïdors molt concrets (i tancats) que obliguen a les persones a ser tractades en aquests centres, mentre que nosaltres reclamem que els psicòlegs i psiquiatres han d'estar al costat dels metges de família, als CAPs. Aquest ha de ser un primer pas cap aquest objectiu. S'ha de dir que és un servei pioner a Espanya i que segueix el model d'altres països europeus on s'ha implementat amb èxit. És molt difícil pensar que es pugui tirar enrere un servei i més encara quan està permetent descongestionar al metge de família i està donant un suport als proveïdors de salut mental.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

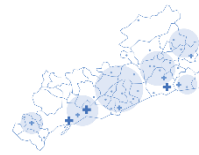
Havia fet trampa amb els post-its perquè n'havia col·locat 4. No en trauria cap, però sí que n'afegiria un, ja que les dades que heu facilitat m'han deixat de pedra i crec que ens ha de fer pensar perquè els números són molt bèsties (en referència a l'augment de les conductes auto lesives en joves i al suïcidi en general).

Nosaltres, de seguida que entra una persona amb un problema mental, l'agafem i el tractem. No tenim tant aquesta sensació d'aïllament, soledat... No el tenim tant, perquè ja fa temps que hi treballem. Aquesta part més relacionada amb l'estigma social no la veiem perquè estan a dins del sistema.

A nivell social encara no comentem les esquizofrènies, no comentem els brots psicòtics i, de què parlem? Doncs de fer, del que hi ha més: ansietat i depressió. D'això sí que en comencem a parlar. Avui en dia dir que tens una depressió ja no és tan greu com fa 3 o 5 anys enrere. El fet que anem normalitzant-ho, permet entrar en la cerca d'alternatives i solucions per enfortir allò que no estava bé, però també entrem en el col·lectiu que si això passa, ho puc evitar.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

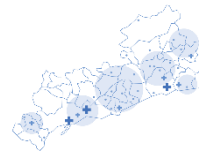
- És possible que les persones que pateixen problemes mentals ja no estiguin tan marginades i aïllades dels professionals i de la societat en general, però elles se'n senten (sols, incompresos). Molt cops també, els familiars no saben com abordar la situació... Què podem fer al respecte?

Primer de tot, hi ha d'haver una acceptació per part del propi pacient del diagnòstic en qüestió. Moltes vegades el pacient nega la situació. Després d'això, el que nosaltres realitzem en els grups de benestar emocional és dotar d'eines als familiars per tal d'anar treballant el malestar que es genera, sàpiguen que han de fer i acceptin que tens un familiar amb aquesta condició (evitar frustracions dels cuidadors/es familiars a través de l'acceptació que aquesta persona, familiar t'està condicionant la vida). Quan acceptem el que tenim, tenim una part d'allò solucionat ja que automàticament busquem com millorar-la.

La conducta suïcida és una conducta molt imitativa, i per tant, des de fa molt de temps, hi ha vigent un gran debat sobre si s'han de publicar certes dades. Per què? Perquè si quan jo no estic bé, i veig que el del costat quan no estava bé s'ha intentat suïcidar i s'ha aclarit tot, jo faig el mateix. En la conducta dels joves que el que vols és ser acceptat pel grup, que tots anem a la una, és una conducta que passa (de la mateixa manera, les autolesions).

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

- Fins a quin punt el fet que no es publiquin notícies no contribueix a reforçar el tabú i l'estigma?

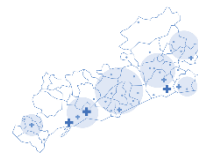
A vegades diem que la salut mental és la gran oblidada, doncs no, és la gran estigmatitzada, i aquest és el gran problema. Què s'ha fet? Anem a dir la realitat, anem a publicar les dades i anem a buscar com podem fer per ajudar.

La conducta suïcida en nens sempre ha existit, però ara s'ha multiplicat perquè és imitativa (considerar el pes de les publicacions a les xarxes socials actualment). Aquesta és una de les coses que amb el treball conjunt i en xarxa entre psicòleg, professor, infermer, el metge... Si som capaços d'identificar que hi ha un malestar i li podem donar eines per superar-lo, doncs podrem aturar aquest tipus de conductes. És important que aquest malestar sorgeixi, i aquest és el gran problema, que a vegades no t'ho comenten.

Fa 5 anys a les consultes de Primària ens plantejàvem si havíem de preguntar-ho. Hi havia una mica aquesta sensació que si tu preguntes, potser li faig despertar certes idees. Ens vam haver de fer la pregunta en general (i estudis) sobre com abordar aquestes situacions. Es va acordar que era importantíssim preguntar per tal de poder detectar-ho.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

- Quan algun agent del teixit social detecta alguna senyal d'alarma, com es pot vehicular aquesta situació a través de l'àmbit sanitari per donar-li resposta?

Cada CAP té el seu equip de benestar emocional. Així doncs, dependent de la zona on correspongui s'ha de contactar amb ells. S'ha de tenir en compte que les associacions formen part de la xarxa comunitària dels programes de benestar emocional.

- Quin impacte ha tingut la pandèmia en l'increment dels suïcidis?

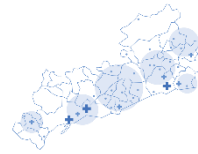
Sí, s'ha vist que comparem les dades de 2019 (abans de la pandèmia) amb les dades de 2020 i 2021, s'ha constatat que s'ha produït un augment de forma exponencial en tots els rangs d'edat, però especialment remarcable entre els més joves.

- Quin impacte ha tingut la pandèmia del Covid-19 en els més joves?

Perquè us en feu una idea, en el seu punt més àlgid (maig del 2021) els intents autolítics i de suïcidi van augmentar un 570% en els menors de 18 anys.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

- Hi ha el tema de si reconec la malaltia mental, em rebutjaren.

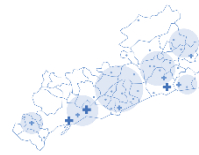
Si nosaltres mateixos ho estigmatitzem i jo soc el primer que em poso una barrera perquè no ho vull dir, no anem bé. Si actuem al revés, és a dir, si ho accepto, demano ajuda i faig pedagogia, cada cop s'accepta molt més.

- Ara mateix, aquí a Tarragona ens hem trobat un cas. Quan el diari de Tarragona va publicar un article sobre l'alberg juvenil i que una part del mateix estaria destinat a persones amb problemes emocionals la societat l'ha rebutjat.

Encara hi ha molta feina a fer, com en el seu dia va passar amb les residències d'avis. Fa uns anys, tampoc ningú les volia al seu entorn més proper.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

TEMES TRACTATS DURANT EL DEBAT

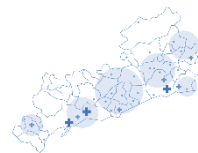
- Els pares coneixem l'existència del programa Salut – Escola als instituts? En el meu cas, ho desconec i tinc un fill que fa segon i mai m'ha arribat res.

Nosaltres no podem fer cap intervenció sense l'aprovació dels pares. El projecte de Salut i Escola fa 12 anys que està instaurat. De tota manera, és l'escola la responsable de fer partícips als pares. Entenc que coneixen el programa, però no ho transmeten cap a casa. A partir de segon d'ESO la infermera de Salut i Escola i el psicòleg de benestar emocional fan una presentació a totes les aules de tots els instituts públics.

Cada institut té la seva metodologia, però allò normal és que dius al teu professor que vols anar a parlar amb la infermera de Salut i Escola, s'apunta a una llista i quan la infermera va a l'institut (segons el dia que li pertoca), va classe per classe a buscar els alumnes.

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de 1171

FOTOS

PANEL PÚBLIC ASSESSOR

XARXA SANTA TECLA
Sanitària, Social i Docent
a Tarragona des de **1171**

